

persbericht

Verschillen binnen migrantengroepen worden groter. Zorg om hoge werkloosheid en criminaliteit

Jaarrapport Integratie 2011

Den Haag, 8 februari 2012

Bij de integratie van minderheden treden gunstige en ongunstige ontwikkelingen naast elkaar op. Hierdoor nemen de verschillen binnen migrantengroepen steeds verder toe: veel achterstand en problemen, maar ook voortgaande integratie.

Gunstige ontwikkelingen:

- Het opleidingsniveau stijgt onder migranten sneller dan onder autochtone Nederlanders. In het basisonderwijs nemen de leerachterstanden ten opzichte van autochtone leerlingen af.
- De instroom in het hoger onderwijs (hbo en wo) nam bij studenten van Turkse en Marokkaanse herkomst van de tweede generatie toe van 20% in 1995 tot 40% in 2010.
- Het aandeel personen met een functie op hbo- of wo-niveau is onder de tweede generatie Turkse Nederlanders in zeven jaar tijd gestegen van 7 naar 18% en onder de tweede generatie Marokkaanse Nederlanders van 11 naar 21%.
- Van de Turkse Nederlanders woont nu 30% in een eigen huis, van de Marokkanen 15% en van de autochtone Nederlanders 62%.
- Het inburgeringsbeleid is inmiddels goed op gang gekomen, een groot deel van de inburgeringsplichtigen is bereikt en de slagingspercentages zijn relatief hoog.
- Het aandeel Turkse en Marokkaanse Nederlanders dat een huwelijk sluit met een partner uit het herkomstland (migratiehuwelijk) is gedaald van ruim 50% in 2001 naar 20% in 2010.

Ongunstige ontwikkelingen:

- De werkloosheid loopt sneller op onder niet-westerse migranten: 23% van de niet-westerse jongeren is (in 2010) werkloos tegen 10% van de autochtone jongeren.

- Na een jarenlange daling is de uitkeringsafhankelijkheid onder niet-westerse migranten weer toegenomen. Van de niet-westerse migranten heeft 12% een bijstandsuitkering tegen 2% van de autochtone Nederlanders.
- Van alle jongens van Marokkaanse herkomst is 65% tussen hun twaalfde en drieëntwintigste levensjaar wel eens aangehouden op verdenking van criminaliteit. Onder de andere niet-westerse groepen ligt dit rond de 50%. Van autochtone jongens in deze leeftijd is 25% wel eens aangehouden.

Dit zijn enkele conclusies uit het *Jaarrapport integratie 2011* dat op woensdag 8 februari 2012 is aangeboden aan de minister voor Immigratie, Integratie en Asiel, drs. Gerd Leers. Het rapport, onder redactie van dr. Mérove Gijsberts, dr. Willem Huijnk en dr. Jaco Dagevos, is opgesteld door het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), met bijdragen van het CBS, het NIDI en Regioplan Beleidsonderzoek. In het rapport wordt een beeld gegeven van de integratie van niet-westerse migranten. Het gaat dan om thema's als demografie, onderwijs, werk en inkomen, wonen en wijken, criminaliteit en inburgering. De aandacht gaat in het bijzonder uit naar personen van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse herkomst, de vier grootste niet-westerse groepen. Het *Jaarrapport integratie* is geschreven op verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkszaken/DG Wonen, Wijken en Integratie.

Immigratie gering vanuit Turkije, Marokko, Suriname en Antillen

In 2011 is ruim 11% van de Nederlandse bevolking van niet-westerse herkomst (1,9 miljoen personen). Twee derde van hen behoort tot een van de vier grote herkomstgroepen. Turkse Nederlanders vormen met 389.000 de grootste groep, gevolgd door Marokkaanse (356.000), Surinaamse (345.000) en Antilliaanse Nederlanders (141.000). De omvang van de vier grote niet-westerse groepen is sinds 2000 met 250.000 personen toegenomen. Deze toename wordt voor 80% veroorzaakt door geboorten. Immigratie is bij deze groepen dus minder van belang geworden. In 2010 was het migratiesaldo (immigratie – emigratie) van de vier grote niet-westerse groepen in totaal 2000 personen.

We zien een stijgende lijn in de immigratie uit de landen van de Europese Unie (het meest uit Polen). In de afgelopen jaren is het aantal immigranten uit Polen steeds groter geweest dan het aantal immigranten uit Turkije, Marokko, Suriname en de Antillen samen.

Daling migratiehuwelijken

Het aandeel Turkse en Marokkaanse Nederlanders dat in 2010 een huwelijk sloot met een partner uit het herkomstland is gedaald naar 20% (in 2001 nog 50%). Steeds vaker wordt getrouwd met iemand uit de eigen herkomstgroep die al in Nederland woont. Het aandeel huwelijken met een autochtone partner blijft laag (minder dan 10%) en dit geldt ook voor de tweede generatie. Onder Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders komen huwelijken met een autochtone partner wel veel voor (40 en 30%).

Resultaten inburgering gematigd positief

Ongeveer driekwart van de inburgeraars is tevreden met het gevolgde programma. Men is vooral te spreken over de verbetering van het Nederlands, de toename van de sociale netwerken en de vergroting van het zelfvertrouwen. Bijna

driekwart slaagt bij de eerste poging voor het inburgeringsexamen. Het beeld van de huidige inburgering is gematigd positief. In 2013 zijn substantiële wijzigingen van het beleid voorzien.

Laag, maar stijgend opleidingsniveau van Turkse en Marokkaanse Nederlanders
Van degenen binnen de Turkse groep in Nederland die niet (meer) naar school gaan, heeft 35% niet meer dan basisonderwijs gevolgd. Van de Marokkaanse groep is dat zelfs 40%. Toch stijgt het opleidingsniveau onder migranten gestaag en sneller dan onder autochtone Nederlanders. In de Marokkaans-Nederlandse groep is het aandeel laagst opgeleiden (maximaal basisonderwijs) in twintig jaar tijd meer dan gehalveerd.

Vooruitgang in basisonderwijs, maar taalachterstand hardnekkig
In het basisonderwijs neemt de leerachterstand langzaam af, maar de taalachterstand blijft hardnekkig. Het meest onder leerlingen van Turkse herkomst, bij wie thuis het minst vaak Nederlands wordt gesproken. Van de leerlingen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond volgt nu een kwart havo of vwo, van de leerlingen met een Surinaamse of Antilliaanse achtergrond ongeveer 30%. Van de autochtoon-Nederlandse leerlingen volgt bijna de helft havo of vwo. Vooral in de laagste vmbo-leerweg is het aantal leerlingen van niet-westerse herkomst flink verminderd.

Onderwijsloopbaan vaak via 'stapelen'
Leerlingen van niet-westerse herkomst maken veel gebruik van de mogelijkheden om opleidingen te stapelen (met name van de theoretische leerweg in het vmbo naar havo). De instroom in het hoger onderwijs is sinds midden jaren negentig sterk toegenomen bij studenten met een Turkse, Marokkaanse en Surinaamse achtergrond. Dit is in belangrijke mate te danken aan hun toegenomen doorstroom van mbo naar hbo en van hbo naar wo.

Lager studierendement
In het hele vervolgonderwijs (voorgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs) is het rendement bij leerlingen uit niet-westerse groepen lager dan bij autochtone leerlingen. In het mbo is na vijf jaar bijvoorbeeld 27% van alle niet-westerse leerlingen zonder startkwalificatie vertrokken, tegenover 18% van de autochtone leerlingen.

Hoge werkloosheid, arbeidsmarktpositie jongere migranten problematisch
De werkloosheid is de laatste jaren bij migrantengroepen snel toegenomen en bedraagt 12,6% tegen 4,5% bij autochtone Nederlanders (cijfers 2010). De jeugdwerkloosheid (15-24 jaar) bij niet-westerse groepen ligt op 23%. Jongeren van Marokkaanse en Surinaamse komaf noteren respectievelijk 28% en 27% werkloosheid. Van de werkende niet-westerse jongeren heeft 46% een flexibele baan.

Lagere inkomens, verschillen worden groter
De inkomenspositie van niet-westerse migranten (gemiddeld huishoudensinkomen 18.000 euro) ligt ver achter bij die van autochtone Nederlanders (25.000 euro). 12% van de niet-westerse migranten is afhankelijk van een bijstandsuitkering (autochtonen: 2%).

Aandeel kopers neemt toe, maar verschil met autochtonen nog groot

Het aandeel niet-westerse huishoudens met een koopwoning is sinds 1998 aanzienlijk gestegen. In 1998 woonde 15% van de Turks-Nederlandse huishoudens in een koopwoning, in 2009 is dit 30%. Bij Marokkaans-Nederlandse huishoudens steeg in deze periode het aandeel kopers van 3 naar 15%. Van de autochtone huishoudens heeft 62% een koopwoning (in 1998 was dit 53%). Van de autochtone tweeoudergezinnen woont 5% in een flat, onder gezinnen van niet-westerse herkomst is dat een derde tot ruim de helft.

Hoge criminaliteit vooral onder jonge mannen van Marokkaanse en Antilliaanse herkomst

Niet-westerse migranten zijn onverminderd fors oververtegenwoordigd in de verdachtencijfers. Jongvolwassen mannen (18-24 jaar) van Marokkaanse herkomst spannen de kroon met een verdachtencijfer in 2009 van bijna 20%, gevolgd door Antilliaanse jonge mannen met 13%. Van de minderjarige jongens (12-17 jaar) van Marokkaanse herkomst is bijna 13% verdacht. Dit cijfer ligt op 10% voor de jongens van Antilliaanse herkomst.

Naast deze verdachtencijfers op jaarbasis zijn er ook cohortgegevens beschikbaar waarbij eenzelfde groep jongeren door de tijd is gevolgd. Van alle jongens van Marokkaanse herkomst is 65% tussen hun twaalfde en drieëntwintigste levensjaar wel eens aangehouden; van alle Antilliaans-Nederlandse jongens is dat 55%. Onder de jongens uit andere niet-westerse groepen lopen de aandelen op tot bijna 50%. Van de autochtone jongens is 25% ooit verdacht van criminaliteit.

Evenredigheid centraal in dit jaarrapport

Een bijzonder element in dit jaarrapport is dat gekeken is hoe ver migranten op de verschillende onderzochte gebieden nog afstaan van vergelijkbare autochtonen. Als we de uitgangssituatie voor migranten zoveel mogelijk gelijk maken aan die van autochtonen (bijv. hetzelfde opleidingsniveau, even oud, gelijksoortig ouderlijk herkomstmilieu), blijven er dan toch nog verschillen in positie over? Evenredigheid wordt het dichtst benaderd in onderwijspositie, het functieniveau van werkenden (van de tweede generatie) en woningkwaliteit.

Evenredigheid is ver weg bij werkloosheid en criminaliteit. Ook als migranten en autochtonen in dezelfde situatie zouden zitten, blijft er voor de migranten een negatief verschil in positie bestaan. Verschillen worden dus niet alleen door algemene achterstandskenmerken verklaard. Op de arbeidsmarkt kan als verklaring voor het verschil bijvoorbeeld gedacht worden aan de gevolgen van discriminatie. Bij criminaliteit spelen groepsspecifieke factoren waarschijnlijk een rol, zoals verschillen in sociale controle.

SCP-publicatie 2012-3, Jaarrapport integratie 2011. Mérove Gijsberts, Willem Huijnk, Jaco Dagevos (red.), Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, januari 2012, ISBN 978 90 377 0565 2, prijs € 31,50. De publicatie is verkrijgbaar bij de (internet)boekhandel of te raadplegen of te bestellen via de website: www.scp.nl.

Voor meer informatie over de inhoud van deze publicatie: Mérove Gijsberts, tel: 070-3407801/7000, 06-11585138, e-mail: m.gijsberts@scp.nl. Voor algemene vragen: Irma Schenk (communicatiemedewerker), tel: 070-3405605/7000, e-mail: i.schenk@scp.nl.